

השבת אבידה למעשה – חלק ב

הפרטים לעצמו (וכפי שיתבאר להלן), אך **בדרך כלל יש בו סימן**, ע"י פירוט הנסיעות האחרונות (המופיע בחלק ממכשירי ההטענה), ולכן חייב להכריז. ואם הבעלים לא בא, יכול לרשום את פרטי האבידה ולהשתמש בה (וכפי שיתבאר להלן).

אמנם רב-קו אנונימי שטעון בו **סכום נמוך** [וכגון שטעון בו 5/10 ש], דינו ש"יהא מונח עד שיבוא אליהו", ואין צריך להכריז ולנסות לאתר את הבעלים (מפני שסביר שהבעלים לא יטרח לאתר את אבידתו).

מציאת צ"ק

פעמים שהצ"ק נפל מהמוטב, וצריך להחזירו דווקא לו [ואם יתנו לבעל הצ"ק, הרי הוא מפסיד את המוטב], ופעמים שהצ"ק שייך לבעל הצ"ק, וצריך להחזירו דווקא לו [ואם יתנו למוטב, הרי הוא מפסיד את בעל הצ"ק], ולכן יש פעמים שעדיף לקרוע את הצ"ק [ובכל אופן, אסור להשתמש בו], וכפי שיתבאר להלן:

המוצא צ"ק חתום, שמצוין בו שם המוטב:

אם בעל הצ"ק מודה שהצ"ק שייך למוטב, או שהמוטב נותן סימן [וכגון שאומר את מספר הצ"ק, או את המקום בו היה מונח הצ"ק] – יתנו למוטב (ואין לחשוש שמא המוטב העביר את הצ"ק לאדם אחר. אמנם אם המוטב חתם בגב הצ"ק, יש לחשוש לכך, ואין להחזירו למוטב, אא"כ נותן כסימן את מקום הנחת הצ"ק).

אם בעל הצ"ק טוען שהצ"ק שייך לו – יתנו לו רק בתנאי שהוא מוסר את מקום מציאת הצ"ק כסימן. אך אם נותן סימן אחר מגוף הצ"ק, לא יתנו לו (שכיון שהוא מכיר את הצ"ק, אי"ז נחשב סימן).

אם כל אחד מהם טוען שהצ"ק שייך לו, ואף אחד מהם לא נתן סימן – על המוצא לקרוע את הצ"ק.

המוצא צ"ק שלא מצוין בו שם המוטב, ופלוני טוען שהוא המוטב:

יקרע את הצ"ק ולא יחזיר, אלא אם כן בעל הצ"ק מודה שהוא שייך לאותו אדם, או שאחד מהם [בעל הצ"ק או אותו פלוני] נתן סימן.

מציאת כרטיס אשראי

המוצא כרטיס אשראי, חייב לקחתו, כדי שלא ימצאוהו גנבים וישתמשו בו, ויפנה לחברה שיאתרו את הבעלים [ואף שיתכן שאם החברה לא תאתר מיד את הבעלים, היא תבטל את הכרטיס, ולא תנסה להשיגו כמה פעמים וכו', אעפ"כ עדיף שיפנה לחברה, מפני שהבעלים היה מעדיף שיעשה כן, שזוהי הדרך הכי טובה ונוחה לאתר את הבעלים].

מציאת גיפס קארד, תווי קניה

"בדרך נפילה", שנראה שכרטיס נפל מהבעלים, ולא הניחו שם בכוונה – יהא מונח עד שיבוא אליהו (אך אין הדין "הרי אלו שלו" מפני שחוששים ל"יאוש שלא מדעת" [שהמאבד עדיין אינו יודע שאבד לו], ומאידך אין צריך להכריז, מפני שקשה לתת סימן, שהרי אנשים לא זוכרים את הסכום הטעון בכרטיס, או את מספר הכרטיס), ועל כן יכול לרשום את פרטי האבידה, ולהשתמש בכרטיס לעצמו (וכפי שיבואר לקמן בדיני "יהא מונח").

"בדרך הנחה" [שנראה שהכרטיס הונח שם בכוונה] – צריך להכריז, ואם המאבד יתן סימן [מקום המציאה] – יחזיר לו.

אף אם מצא את הכרטיס בחנות, הדין כנ"ל, ובעל החנות לא זכה בכרטיס (אא"כ הכרטיס נמצא מאחורי הדלפק במקום המשתמר, שאז בעל החנות זכה בו).

בגיליון הקודם הובאו דיני המוצא אבידה בדרך נפילה ובדרך הנחה [והחילוק בין חפץ עם סימן לחפץ ללא סימן], וכן המוצא אבידה של גוי, או אבידה במקום שרוב העוברים הם גוים או יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות.

להלן יובאו כמה מקרים מצויים נוספים בדיני השבת אבידה:

מציאת כסף

המוצא כסף בדרך נפילה [שנראה שהכסף נפל מהבעלים, ולא שהניחו שם בכוונה ושכחו] – יש להבחין בין אם יש בכסף סימן או לא, כדלהלן:

המוצא מטבע [אחד, או אפילו כמה מטבעות, אך אינם מונחים אחד על השני] או שטר אחד [אפילו מקופל בקיפול סטנדרטי], או שמצא שני שטרות ומעלה כשהם מונחים אחד על השני אך אינם כרוכים – הרי אלו שלו (כיון שהמאבד כבר התייאש, ואפילו אם יש במקום מצלמות).

המוצא שני שטרות ומעלה כשהם מקופלים יחדיו, או שני מטבעות ומעלה כשהם מונחים אחד על השני, וכן אם מצא שטר או מטבע [אפילו אחד] בתוך שקית – אם זהו סכום גבוה, חייב להכריז עליו (משום שכל אלו נחשבים לסימן) [דין סכום שאינו גבוה, יתבאר להלן].

[שטר מקושקש בציר או במילים, וכן מטבע שיש בו סדק, הרי זה נחשב סימן. אולם כיון שלא מצוי שהמאבד יבחין בסימנים אלו, אינו חייב להכריז. אך אם המאבד ניגש למוצא ומסר לו סימנים אלו, צריך ליתנו לו (סי' רסב סע' יג, וי"א שהוא אף לדעת השו"ע שם)].

כסף על כסא / ספסל / שולחן: יצוין כי כסף ללא סימן שנמצא על כסא / ספסל – אין המקום נחשב סימן (מפני שאין רגילות להניח כסף על ספסל, ובשונה מחפץ שנמצא שם, שאז המקום הוי סימן), והרי אלו שלו. אך אם נמצא על שולחן בבית כנסת וכדומה, הרי זה "דרך הנחה" [שכנראה הבעלים הניחו שם בכוונה, ושכחו], ולכן המוצא אינו יכול לקחת את הכסף לעצמו, אלא אם זהו סכום גבוה, ייקחנו ויכריז.

בכל האופנים הנ"ל שחייב להכריז (בין אם יש בו סימן, ובין שמצא בדרך הנחה) –

אם זהו סכום מועט, שהשאריתו במקומו תגביר את הסיכויים שהכסף יגיע לבעלים, ואדם אחר לא ייקחנו – לא ייגע בו.

מצא סכום נמוך מאד, שהמאבד מסכים למוצא שלא יכריז על סכום שכזה [וכגון שמצא מטבע של שקל או 2 שקלים] – אף אם יש בו סימן, יכול לקחתו.

[המוצא כסף שדינו "הרי אלו שלו", צריך להפריש מעשר כספים מהכסף שמצא. אך אם נהג לפנים משורת הדין והחזירו לבעלים, אינו צריך לעשרו].

מציאת רב-קו

המוצא **רב-קו רגיל** [אישי]: חייב להכריז עליו, ולנסות למצוא את הבעלים בצורה סבירה [וכגון לפרסם בקו השבת אבידה, וכדלהלן]. אך אינו חייב לטרוח הרבה, וכגון חיפוש השם בספר טלפונים, ויצירת קשר עם כל האנשים בעלי שם זה].

אם עבר שבוע והמאבד לא בא – על המוצא להשחית את הכרטיס בצורה שלא ישתמשו בו אחרים [ואף שבשאר אבידות שדין "יהא מונח עד שיבוא אליהו", יתבאר להלן שהמוצא יכול לרשום את פרטי האבידה ולהשתמש בה, כאן אינו יכול, כיון שהבעלים יכול לפנות לחברה ולהעביר את היתרה לכרטיס חדש].

המוצא **רב-קו אנונימי**: אף שכאשר אין בו סימן כלל, הדין הוא שיהא מונח עד שיבוא אליהו, ולכן יכול להשתמש ברב-קו ע"י שירשום את

מציאה במכונת פחיות, מכונת תשלום למקווה וכדו'

מצא כסף בתא העודף של המכונה - הרי אלו שלו (כי יש להניח שכסף זה נשכח ע"י הקונה הקודם, והוא כבר התייאש).

קנה פחית אחת ויצאו שתיים - אם פרטי בעל המכונה מופיעים על המכונה, עליו להחזירה לבעלים [ואם לא עונה לו כעת, יכול לקחת את הפחית, ויתקשר שוב בהמשך] (מפני שהפחית עדיין בבעלות בעל המכונה).

אך אם אין על המכונה את פרטי הבעלים - יכול לקחת גם את הפחית השנייה (שכיון שמצוי שפחיות יוצאות מהמכונה ללא תשלום, ואעפ"כ לא השאיר את פרטיו, הרי כאילו הוא הפקיר את הפחית מראש).

במקום שכולם יודעים מיהם הבעלים [וכגון בשיבות] - בכל אופן צריך ליצור קשר עם בעל המכונה.

מציאה באוטובוס

המוצא אבידה באוטובוס שדינה "חייב להכריז", יש בידו ב' אפשרויות:

[א] ימסרנה למחלקת האבידות של חברת האוטובוסים.

ואף שאינם נוהגים כהלכה עם האבידות שברשותם [שאינם דורשים סימנים בשביל להחזיר], אעפ"כ מותר למסור אליהם את האבידות, מפני שכל הנכנס לאוטובוס, נכנס על דעת שאם תאבד לו אבידה, יוכלו למסרה למחלקת האבידות.

ולענין מסירת החפץ לנהג שיעביר למחלקת האבידות - אם זהו חפץ שיש חשש שהנהג יקח לעצמו, אין למסור לו. אך אם זהו חפץ שאין בו חשש זה [וכגון שאינו חפץ יקר במיוחד, ואין זה כסף מזומן], יכול למסור לנהג שיעביר לחברה.

[ב] ייקח את האבידה בעצמו, ויפרסם בעיתון או בקו השבת אבידה (ראה להלן הפרטים. תליית מודעות באופן זה אינה אפשרית, כיון שמצא באוטובוס).

אופן ההכרזה והשבת האבידה

המוצא אבידה שצריך להכריז עליה, יעשה זאת באחת משלוש הדרכים הבאות:

[א] תליית מודעות באזור מציאת האבידה וקצת רחוק משם, או בבתי הכנסת שבאזור זה, באופן שיהיו תלויות למשך שבוע [אמנם במקום שרוב האנשים שעוברים בו אינם מתפללים בבתי הכנסת שבאותו מקום, וכגון באזור אולמות, אין די בתליית מודעות בבתי הכנסת].

[ב] פרסום בקו השבת אבידה [מספר הקו: 1599-500-003].

[ג] פרסום בעיתון.

הכרזה ופרסום בחינם או בתשלום: אבידה שערכה מועט [באופן שצריך להכריז עליו, וכמובאר לעיל ובגיליון הקודם] - אין המוצא צריך להוציא ממון על ההכרזה. אבידה שערכה רב, באופן שהוא בטוח שלא יפסיד את כספו [היינו שימצא את המאבד והוא ישלם לו, ואם לא ימצא, אזי יממן זאת ממכירת האבידה] - צריך לפרסם גם בתשלום.

טיפול באבידה: המוצא אינו חייב לטפל באבידה בעצמו, אלא יכול להעביר את הטיפול בה לאדם נאמן.

הכריז, והבעלים לא נמצא: אם הכריז באחת מהדרכים הנ"ל ואף אחד לא פנה אליו במשך שבוע - יהא מונח עד שיבוא אליהו (דיניו יתבארו להלן).

כשנמצא הבעלים: די להודיע לו היכן נמצאת האבידה, כדי שיבוא לקחתה משם, ואינו חייב לטרוח להחזיר לבעלים את האבידה בעצמו [ודווקא בתנאי שהאבידה נמצאת במקום משתמר].

אם הבעלים לא בא, והמוצא התרה בו שאם לא יבוא תוך זמן מסוים (וסביר, כגון שבוע), יעשה באבידה כרצונו - יכול לעשות כן (סי' שיט).

דין "יהא מונח עד שיבוא אליהו"

התבאר לעיל ובגיליון הקודם, כי המוצא חפץ שיש בו סימן והכריז כפי הדין, והבעלים לא נמצא, דינו "יהא מונח עד שיבוא אליהו".

כמו כן המוצא חפץ שלא יכול לקחתו לעצמו מפני שיש חשש שהבעלים עדיין לא יודע שהחפץ אבד לו ["יאוש שלא מדעת"] - גם באופן זה "יהא מונח עד שיבוא אליהו".

דין "יהא מונח" למעשה: ישמור את החפץ עד שיבוא אליהו הנביא [במהרה], ויאמר לו למי שייך החפץ.

אמנם אם מצא חפץ שמצוי להשיגו בקלות [וכן הם רוב החפצים בזמננו] - סביר להניח שהמאבד לא יקפיד שהמוצא ייקח את החפץ לעצמו או יזרקנו, ובלבד שבעתיד יתן לו את שווי הכספי.

ולכן למעשה די שהמוצא ירשום את פרטי המציאה במקום משתמר, וכגון שירשום בתוך כריכה של ספר או בקובץ במחשב [ניתן להיעזר בקו "יהא מונח", פרטים בקו בית ההוראה, **שלוחה 125**] את פרטי החפץ ושווי המקסימלי, ואם יש בו סימן - גם את סימניו. אם האבידה משומשת, ירשום את שוויה האמיתי, כערך חפץ משומש [לא נתבאר שצריך לרשום גם את זמן ומקום המציאה].

לאחר שעשה כן, יכול המוצא לעשות בחפץ **כרצונו** - להשתמש בו או לזרוקו לפח. ולכשיבוא אליהו הנביא [במהרה], הוא יאמר למוצא למי לשלם את תמורת האבידה.

חפצים זולים: באופן שסביר שהבעלים היה מוחל למוצא שלא ישמור את החפץ ואף לא ישמור את פרטיו - הרי הוא של מוצאו.

מצא חפץ שאין אפשרות להשיג כמוהו או בעל ערך רגשי, כגון חידושי תורה אישיים, אלבום משפחתי או פריט אומנות - "יהא מונח", ובמקרה זה **אינו יכול לרשום את פרטיו**, אלא ישמור את החפץ כמות שהוא.

מצא כרטיס זיכרון, נגן וכדו' עם קבצים אישיים כגון תמונות, הקלטות וכדומה - צריך לשמור את כרטיס הזיכרון, ואם רוצה, יכול להעתיק את החומר לשני מחשבים, וירשום את פרטי החפץ כנ"ל, ואז יעשה בכרטיס הזיכרון כרצונו.

אבידות שנשכחו בחנות / אולם וכדומה

חפצים שנשכחו בחנות / אולם / מקווה / מלון / צימר:

אם בעל המקום יכול לברר [בצורה סבירה] ממי זה אבד, עליו לברר ולהחזיר. אך אם אינו יודע ואינו יכול לברר של מי זה, וכבר עבר מספיק זמן והבעלים לא דרש זאת, יכול לפנות את האבידה.

ונכון יותר שבעל מקום שכזה יתלה מודעה במקום בולט, המודיעה שחפצים שנשכחים במקום ואינם נדרשים תוך זמן מסוים [לדוגמה, 30 ימים], הרי הם הפקר.

ואף בבתי כנסת יש לתלות מודעה כזו, שחפצים שנשכחו ולא נדרשו תוך זמן מסוים, הרי הם הפקר [ואין לחשוש שמא המאבד לא ראה את המודעה].

מקורות הדינים התבארו באזמרה לשמך גיליונות: 156, 196, 260, 261, 278, 321.

מספר הטלפון בבית ההוראה
0733-260-800
להפניית שאלות לרב ולקבלת הגיליון
למייל - פנו לכתובת
6191265@gmail.com

הגיליון הודפס ע"י
הרב רוני ליקר, הרב שילה אריאל, הרב
שלמה בלאק והרב נתנאל מן הי"ו
להצלחת ילדיהם בתורה ויר"ש וכל העניינים

חדש!
שלוחת השבת אבידה
להאזנה, הקישו 125 בקו בית
ההוראה